

ישראל וסוריה: שכנות ועוינות שנויים במחלוקת

**ד"ר כמאל אל-לבואני
בכיר באופוזיציה הסורית**

ספטמבר 2015

קיומה של מדינת ישראל על חשבון המדינה הפלסטינית יצר מצב של עוינות בין ישראל ושכנותיה הערביות, שגרם למלחמות רבות. אך הסכסוכים הרבים שפרצו ברחבי המזרח התיכון בשנים האחרונות, ובהם מלחמת האזרחים בסוריה, שינו את צירי העוינות והבריתות באזור. הסכסוכים האדירים האלו, שמזעזעים את המזרח התיכון, האפילו אפילו על בעיית הפליטים הפלסטינים שנוצרה בעקבות הקמת מדינת ישראל.

הגם שאיננו מברכים על פרוץ סכסוכים אלו, הם העמידו אותנו בפני צורך להתמודד עם קשיים, ויצרו עבורנו הזדמנות לנסות להתגבר על העוינות לישראל ולהחליף אותה בחתירה ליציבות, שלום ושיתוף פעולה. האינטרסים המשותפים שנוצרו לאור המצב החדש יוכלו לשנות בהדרגה את מצב העוינות בינו, במידה ששני הצדדים ירצו לתרום לכך באופן שווה ומועיל.

למרות שבעיית זכות השיבה של הפליטים הפלסטינים ופליטי הגולן נותרה בעינה, זה לא צריך לעצור את מאמצי ישראל לפתוח דף חדש לשלום ויציבות עם עמי האזור. באופן הדרגתי, אפשר יהיה לרכך רבות מהבעיות אותן לא ניתן לפתור באופן מוחלט.

מה שמתרחש כיום בסוריה הוא פשע מאורגן ומכוון נגד האנושות, שמבוצע על ידי משטרים ומדינות שמתחרים ביניהם על השליטה וההשפעה באזור. אל מול הטרגדיה של העם הסורי, מה שנדרש - מעבר לניסיונות לעצירת ההרג - הוא לא הענקת מקלט מדיני למיליוני פליטים, אלא הקמת אזורי ביטחון שימשו את הפליטים ויאפשרו להם להישאר במולדתם.

ישראל צריכה לגנות את הפשעים נגד האנושות שמתרחשים בסוריה, וזאת במיוחד לאור העובדה שהעם היהודי היה בעצמו קורבן של פשעים מסוג זה, ומודע לחשיבות של שיתוף פעולה וסיוע הומניטארי במקרים שכאלה.

אין צורך שישראל תפתח את גבולותיה לקבלת פליטים סורים. מהלך שכזה יעלה על סדר היום את סוגיית הפליטים הפלסטינים ואת זכויותיהם. מה שישראל צריכה לעשות הוא להעביר לצדו השני של הגבול סיוע הומניטארי. ישראל יכולה גם למלא תפקיד דיפלומטי חשוב בקידום פתרון בינלאומי כפוי לעצירת המלחמה בסוריה, וזאת במיוחד מול הרוסים, שמהווים את הגורם המרכזי להמשך הלחימה.

בנוסף, ישראל יכולה לסייע באכיפת אזור אסור לטיסה בדרום סוריה, בדומה למצב ששורר בצפון המדינה. דבר זה חשוב במיוחד לאור האירועים בסווידא שבדרום סוריה, והצורך למנוע את התפשטותם לכדי סכסוך דרוזי-סוני, שעלול יהיה לזלוג גם לתוך החברה בישראל.

באפשרות ישראל גם לעזור בשיפור תנאי החיים באזורים בסוריה הסמוכים לגבול עם ישראל. דבר זה יכול להיעשות יחד עם מדינות ערב השכנות, וביכולתו לקדם שיתוף פעולה הלכה למעשה בין העם בישראל לזה בסוריה, מבלי תלות בעמדות המשטרים.

המסר שלי לקיצונים בישראל הוא שאין הכרח שכל צד יתמקד בעוינות ובהכנות צבאיות לסבב לחימה חדש. קיימת אווירה של מרוץ מטורף בו מובילה האידיאולוגיה של השנאה והמלחמה. אך במקביל, ניתן למצוא גם קריאות לשלום, ליציבות ולשיתוף פעולה. אם תנהג ישראל באופן אנושי ומוסרי נוכח המשברים באזור, גם אם משברים אלו אינם נוגעים אליה ישירות, הדבר יסייע לה לצאת – ולו באופן חלקי – ממעגל הסכסוך עם העולם הערבי. האינטרס של העם היהודי הוא להציג את הצד האנושי וההומניטארי שלו, בייחוד בזמן הרגיש הזה עבור העם הסורי, וזאת אפילו אם גורמים קיצונים מציגים את הצדדים הפוכים מכך.

איראן והחזבאללה פועלים ברצינות, בשיטתיות ובהצלחה לייצר איום גדול על ישראל ועל השותפות שלה, להגביר את שליטתם במזרח התיכון, ולהפוך לכוחות הגמוניים בו. הם עושים זאת על חשבון החירות של העמים השונים החיים באזור, ועל חשבון האפשרות שלהם לנהל חיים משותפים. הם מייצרים כלי נשק קטלניים, כולל במפעלים באזור הרי קלמון (בצד הסורי של הגבול הלבנוני-סורי), אזור אותו ברצונם להפוך למקום מקלט עבור החזבאללה.

לעם היהודי ולעם הערבי יש אינטרס ביטחוני משותף להתמודד עם ההתנהגות התוקפנית וההרסנית של המשטר האיראני. זהו אינטרס שיכול לסייע לצדדים להתגבר על מחלוקות קודמות ביניהם. שיתוף פעולה בנושא זה, שיתבסס על ערכים, נורמות ואינטרסים משותפים, יוכל לסייע בפתרון בעיות אזוריות רבות, ובהן בעיית הפליטות וההגירה הפוליטית והכלכלית.

בעיות אלו הן שהגבירו את הקיצוניות ואת הטרור באזור, והן הולכות ומחריפות לאור המלחמות והסכסוכים במזרח התיכון ולאור כישלונן של שלוש מדינות באזור - עיראק, סוריה ולבנון. במציאות שכזאת, יש צורך שישראל תמלא תפקיד חיובי במזרח התיכון, ולא תתבצר מאחורי ביטויי העוינות המסורתיים כלפי העולם הערבי. המשך העוינות לא יאפשר השגת עתיד טוב יותר לדורות הבאים. כמו שאומר הפתגם - "אם שכנך בסדר, אתה בסדר".

ההיסטוריה מתאפיינת בשינויים, ועלינו ללמוד איך לקבור את הסכסוכים שלנו כדי לא להוריש אותם לדורות הבאים וכדי לא להפוך אותם לנצחיים. העם היהודי, שיש לו נוכחות היסטורית באזור הזה, יכול לבנות מחדש יחסי אמון ושיתוף פעולה עם שכניו כדי להפיק את המרב מהתנאים ומההזדמנויות שנוצרו בעקבות התמורות במזרח התיכון.

עמדת האופוזיציה הישראלית, כפי שמייצג אותה בראש ובראשונה ח"כ יצחק הרצוג, היא מועילה בעיניי, והיא מעודדת רבים בצד שלנו להסתכל באופן חיובי על הצד השני. אם הערכים האנושיים היו מכובדים, ניתן היה למנוע מלחמות וסכסוכים רבים. אם כל אחד מאתנו יציג את פניו התרבותיים והאנושיים ויתנהל על-פיהם, נוכל לעבור מעוינות לשיתוף פעולה, ולייסד ביחד מזרח תיכון חדש שונה.

בזמן הנוראי הזה, באמצע הסבל והברבריות להם אנו חשופים, אנו נושאים את עינינו אל מסרי האנושיות, התרבות והשלום. מסרים אלו יוכלו להושיע את הילדים שלנו, שנשרפים ונחנקים וטובעים וגוועים ברעב, ולייצר תקווה למחר טוב יותר.